

Datum

2021-09-10

Diariennr (åberopas)

A331.944/2021

Saknr

000

Er referens

Fi2021/02222

Finansdepartementet

Finansmarknadsavdelningen, Bankenheten

fi.remissvar@regeringskansliet.se

markus.forsman@regeringskansliet.se.

Betänkandet Stärkta åtgärder mot penningtvätt och finansiering SOU (2021:42)

Sammanfattning

Polismyndigheten tillstyrker att förslagen genomförs men lämnar även förslag på ändringar för att ytterligare stärka regelverkets förväntade effekter. Särskilt positivt är förslagen om särskilt beslutad samverkan, möjligheten för verksamhetsutövare att i större utsträckning kunna utbyta uppgifter med varandra som avser misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism, den utvidgande frågerätten samt de kvalitetshöjande åtgärder som utredningen föreslår för Bolagsverkets register över verkliga huvudmän.

Polismyndighetens synpunkter

Avsnitt 14.4 Val av regleringsform

Polismyndigheten ställer sig positiv till förslaget om en uttrycklig uppgiftsskyldighet inom ramen för en särskilt beslutad samverkan. Förslaget förväntas generera bättre förutsättningar för Polismyndigheten att få tillgång till mer användbar och värdefull information från verksamhetsutövare och tillsynsmyndigheter i såväl pågående underrättelseärenden som utredningar. Förslaget möjliggör också för Polismyndigheten att uppmärksamma tillsynsmyndigheter på aktörer som bedriver tillståndspliktig verksamhet men som inte anmält eller registrerat sin verksamhet eller vars företrädare är uppenbart olämpliga att bedriva sådan verksamhet. Förslaget bidrar även till att formalisera och tydliggöra ramarna i det pågående samarbetet mellan Polismyndigheten och ett antal banker, s.k. Swedish Anti-Money Laundering Intelligence Task Force (SAMLIT) och samarbetet mellan Polismyndigheten och Finansinspektionen.

Avsnitt 15.1.2 Aktörer som kan delta i samverkan

Enligt utredningens förslag ska samtliga myndigheter som ingår i samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorism ha

möjlighet att delta i en särskilt beslutad samverkan. Det kan vara värt att uppmärksamma att även ett antal andra aktörer, såväl myndigheter som kommuner är berörda i arbetet mot finansiering av terrorism. Dessa aktörers arbete och vikten av att samverkan lyfts fram i Brottsförebyggande rådets nyligen publicerade rapport ”Finansiering av terrorism – en studie av motåtgärder” (Brå 2021:6). Det kan därför finnas anledning att överväga att skapa möjlighet även för dessa andra offentliga aktörer, än de som ingår i samordningsfunktionen, att delta i samverkan. I varje fall i samverkan som är tydligt inriktad på att motverka finansiering av terrorism.

Avsnitt 15.2.2 Tystnadsplikt för uppgifter hos enskilda

Polismyndigheten ser vissa svårigheter med förslaget (s. 296) att myndigheten kan besluta om förbehåll när en sekretessbelagd uppgift lämnas ut. Förslaget riskerar att betydligt reducera nyttan med en särskilt beslutad samverkan. Det kommer att finnas ett särskilt behov av att kunna skydda uppgifter som lämnas av Polismyndigheten till icke-finansiella verksamhetsutövare som inte har en egen reglerad tystnadsplikt för uppgifter i sin verksamhet, exempelvis spelbolag och fastighetsmäklare. Förslaget framstår som svårhanterligt och administrativt betungande för att fungera väl i en löpande samverkan. Polismyndighetens erfarenheter av myndighetssamverkan visar att det för en väl fungerande samverkan krävs tillit mellan handläggare från olika organisationer, tydlighet i sekretessregler och ett minimum av administrativa hinder. Utredningens förslag om förbehåll vid delning av sekretessbelagd information riskerar att skapa motsatsen till detta, och kan komma att hindra uppbyggnad av en väl fungerande samverkan. Det riskerar också att försvåra utbytet av information i pågående operativa ärenden, där kravet på skyndsamhet kan vara starkt (såsom även beskrivs på s. 505).

Polismyndigheten anser att utredningen bör överväga ett alternativ till sekretessförbehåll, förslagsvis en reglering om tystnadsplikt som omfattar alla uppgifter som utbyts inom ramen för en särskilt beslutad samverkan. Samverkan behöver då begränsas till att enbart omfatta ett utbyte av sekretessbelagda uppgifter och inte innehålla några uppgifter som är offentliga som den enskilde skulle kunna få ta del av hos myndigheten utanför en särskilt beslutad samverkan. Mot bakgrund av det pågående uppgiftsutbytet inom ramen för den operativa gruppen i SAMLIT är det Polismyndighetens uppfattning att en sådan begränsning är möjlig och praktiskt genomförbar. En sådan reglering för skydd för uppgifter som lämnas till enskilda riskerar inte heller att leda till intrång i yttrandefriheten.

Avsnitt 16.3.2 Uppgifter när det finns ett transaktionssamband

Polismyndigheten är positiv till förslaget att verksamhetsutövare i större utsträckning ska kunna utbyta uppgifter med varandra rörande misstänkta transaktioner mellan två olika kunder och inom skilda branscher. Eftersom det framförallt är transaktioner som görs mellan olika personer som möjliggör penningtvätt förbättrar förslaget avsevärt verksamhetsutövares möjligheter att bedöma en misstänkt transaktion. En rimlig konsekvens är att kvaliteten på

penningtvätsrapporterna till Polismyndigheten höjs, vilket ger positiva effekter för Polismyndighetens underrättelsearbete.

Avsnitt 17.5 Underrättelse- och uppgiftsskyldighet för vissa tjänsteleverantörer

Utredningen har uppmärksammat att det finns vissa privata aktörer som, utan att vara verksamhetsutövare enligt penningtvätsregelverket, har information som är av stort värde för Polismyndigheten i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Polismyndigheten välkomnar dessa förslag som dels innebär en utvidgning av Polismyndighetens existerande frågerätt till att inkludera leverantörer av mobil överföring av pengar där överföringen sker omedelbart, e-legitimationstjänster, kreditupplysningstjänster och de som bedriver clearing- och avvecklingsverksamhet, dels en ny underrättelseskyldighet för de företag som bedriver clearing- och avvecklingsverksamhet. Förslaget beaktar delvis Polismyndighetens hemställan¹ om lagändringar och innebär en förbättrad möjlighet, i form av tillgång till samlad information, att vidare kartlägga och utreda misstänkt penningtvätt och finansiering av terrorism.

Avsnitt 19 Tillsynsstruktur

Polismyndigheten instämmer i utredningens bedömning att den nuvarande tillsynsstrukturen i huvudsak är ändamålsenlig. Det finns stora fördelar med branschspecifik tillsyn och samordningsfunktionen mot penningtvätt och finansiering av terrorisms sammanhållande roll kompenserar i hög grad för nackdelarna med att sprida tillsynsansvaret på flera myndigheter.

Som framförs i utredningen finns den största utmaningen hos länsstyrelserna, vars tillsynsuppdrag är omfattande och samtidigt både mindre enhetligt och mindre väldefinierat än de övriga myndigheterna. Eftersom tillsynsområdet i princip definieras av vad som inte ingår i de övriga myndigheternas tillsynsuppdrag läggs stort tolkningsansvar på länsstyrelserna. Avsaknad av en enhetlig beskrivning av vad som ingår skapar en otydlighet och en gränsdragningsproblematik som gör att tillsynen av vissa verksamhetsutövare riskerar att falla mellan stolarna. I många fall är det rimligen svårt även för verksamhetsutövarna att bedöma om de berörs eller inte, vilket sannolikt förklarar en del av mörkertalet i Bolagsverkets register.

Polismyndigheten anser att en förnyad analys av dessa aspekter och en närmare definition av de utövare som faller under länsstyrelsernas tillsyn bör inkluderas i en framtida utredning av själva tillsynsstrukturen.

Avsnitt 22.3.3 Bolagsverkets register över verkliga huvudmän

Polismyndigheten ser positivt på de kvalitetshöjande åtgärder som utredningen föreslår för Bolagsverkets register över verkliga huvudmän. Förslagen om krav på anmälan till och bekräftelse av uppgifter till Bolagsverkets register över

¹ Se Hemställan om författningsöversyn, den 10 maj 2019, dnr A540.680/2018.

verkliga huvudmän i förslagen till lag om ändring i lagen om registrering av verkliga huvudmän (2017:631) välkomnas. De föreslagna åtgärderna bedöms bidra till att höja kvaliteten på registret och därmed skapa bättre förutsättningar för arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

Konsekvenser för Polismyndigheten

Polismyndigheten delar bedömningen (s. 516 f.) att den nya regleringen om en uppgiftsskyldighet inom ramen för en särskilt beslutad samverkan kan bidra till att underlätta, förbättra och effektivisera såväl Polismyndigheten, övriga brottsbekämpande myndigheters och tillsynsmyndigheternas arbete. Mer specifikt kan en sådan samverkan med exempelvis ett antal verksamhetsutövare ge stora möjligheter för Polismyndigheten att få tillgång till fler och mer genomarbetade analyser om efterfrågade personer eller företag, information som exempelvis finanspolissectionen kan arbeta vidare med inom underrättelseprocessen. Syftet är att snabbt kunna inleda en samverkan för att effektivt kunna dela relevanta uppgifter aktörerna emellan. Så som förslaget nu är utformat, dvs. att uppgifterna enbart kan skyddas genom ett beslut om sekretessförbehåll, är Polismyndigheten farhåga att kretsen av möjliga aktörer begränsas till enbart de finansiella verksamhetsutövare som har en reglerad tystnadsplikt. Utredningens förslag skulle i den delen i praktiken exkludera samverkan mellan Polismyndigheten och andra verksamhetsutövare som exempelvis fastighetsmäklare och spelbolag. Polismyndigheten menar att det inte kan vara en önskvärd konsekvens av förslaget. Med det av Polismyndigheten föreslagna alternativa skyddet för uppgifter, skulle förslaget istället kunna få den effekt som eftersträvas, nämligen att underlätta och förbättra arbetet med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism.

Detta yttrande har beslutats av chefen för rättsavdelningen Gunilla Hedwall efter föredragning av juristen Helena Aggevall. Vid den slutliga handläggningen har gruppchefen Linnea Tegernäs deltagit. Rikspolischefen Anders Thornberg har informerats om remissen.

POLISMYNDIGHETEN

Gunilla Hedwall

Helena Aggevall

Kopia till

Justitiedepartementet (PO)
Arbetstagarorganisationerna
Rikspolischefens kansli